

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/18557/2023

Vastausaika päättyy: 12.1.2024

- **Näkemyksenne julkisen sosiaalihuollon sosiaalipalvelun toteutuksen tehtävän käyttöoikeuden laajentamisesta palvelun järjestämisessä syntyviin asiakastietoihin (14 §)?**

CGI tukee käyttöoikeuden laajentamista ja pidämme sitä selkeänä sekä tarkoituksenmukaisena. Lisäksi korostamme, että laajennus parantaa palveluiden toteuttamista ja edistää ammattilaisten työskentelyä, samalla huomioiden turvallisuuden ja tiedonsaannin.

- **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Onko asetusluonnoksessa tunnistettu oikein, mitä yhteiset palvelut voivat olla (17 ja 18 §)?**

Kyllä. Peruste: Lista vaikuttaa kattavalta. Tietojärjestelmän kannalta voi olla vaikea tunnistaa, että mikä on yhteisesti järjestettävää palvelua ja mikä ei -> tämä jäänee hyvinvointialueen tehtäväksi.

Ei. Peruste:

- **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko terveydenhuollon käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin tarkoituksenmukaiset (17 §)**

Kyllä. Peruste: Määritelty pääsy sosiaalihuollon asiakastietoihin on selkeä ja on tärkeää monialaisen ja moniammatillisen työn laadukkaan toteuttamisen kannalta. Asiakkaan laadukas ja turvallinen palvelu vahvistuu ja varmistuu. Ammattilaisten työ tehostuu ja

hallinnollinen työ vähenee, tämä mahdollistaa enemmän ajan kohdentamisen asiakastyöhön.

Olisiko kuitenkin tarpeen määritellä käyttöoikeus -käsite tarkemmin? Onko kyseessä aina täysi käsittelyoikeus vai joissakin tapauksissa vain katseluoikeus?

Ei. Perustele:

- **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko sosiaalihuollon käyttöoikeudet potilastietoihin tarkoituksenmukaiset (18 §)**

Kyllä. Perustele: Määritelty pääsy terveydenhuollon asiakastietoihin on selkeä ja on tärkeää, että mm. myös riskitiedot näkyvät sosiaalihuollossa.

Olisiko kuitenkin tarpeen määritellä käyttöoikeus -käsite tarkemmin? Onko kyseessä aina täysi käsittelyoikeus vai joissakin tapauksissa vain katseluoikeus?

Ei. Perustele:

- **Luovutusluvan kohdentaminen. Onko ehdotus luovutusluvan kohdentamisesta asiakkaan näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä?**

Kyllä. Perustele: Asiaan perehtyneille asiat ovat selkeitä, mutta asiakkaan ja potilaan kohdalla on suuri riski asian ymmärtämiseen väärin. Käsitteet ovat sellaisia, joita asiakkaat/potilaat eivät käytä tai eivät ole perehtyneet kuten alan ammattilaiset ovat.

Lisäksi mietityttää, miten asiakas voi antaa luvan sellaiseen, jota ei itsekään OmaKannassa näe, esim. asiakkuusasiakirja?

Ei. Perustele:

- **Luovutusluvan kohdentaminen. Mahdollistaako luovutusluvan kohdentaminen asiakkaan tiedollisen itsemääräämisoikeuden toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?**

Kyllä. Perustele:

Ei. Perustele: Jos asiakasasiakirja on linkitetty useaan palvelutehtävään, pitääkö olla käyttöoikeus kaikkiin palvelutehtäviin vai riittääkö yhteen palvelutehtävään käyttöoikeus?

- **Luovutusluvan kohdentaminen. Vastaako luovutusluvan kohdentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tarpeita?**

Kyllä. Perustele: Sosiaali- ja terveysalan käsitteet ja niiden käyttötarkoitukset poikkeavat jonkin verran toisistaan. Asiantuntijoiden tulee olla tietoisia kaikista käsitteistä, jotta he kykenevät selittämään ne asiakkaalle / potilaalle. Tämä vaatinee alan ammattilaisten kouluttamista asiaan. Asiakkaan / potilaan tulee voida tehdä päätöksensä oikealla tietopohjalla.

Ei. Perustele:

- **Luovutusluvan kohdentaminen. Onko luovutusluvan mukainen lupien kohdentaminen toteutettavissa esitetyllä tavalla asiakas- ja potilastietojärjestelmiin (huomioiden sekä uusien tietorakenteiden mukaisesti tallennetut tiedot, että aiemmin tallennetut tiedot)**

Kyllä. Perustele: Toiminnallisuus on toteutettavissa.

Ei. Perustele:

- **Arvionne asetuksen mukaisen luovutusluvan tietojärjestelmätoteutukseen tarvittavasta ajasta ja kustannuksista:**

Ajan ja kustannusten määrittely vaatii tarkempaa suunnittelua ja toteutuksen yksityiskohtien huomioon ottamista. Toteutuksen monimutkaisuuden vuoksi tarkkaa arviota ei ole mahdollista antaa ilman perusteellista suunnittelua ja valmistelua. Lisäksi on otettava huomioon myös esim.

hyvinvointialueiden organisaatioissa tehtävät mahdolliset muutokset, niistä aiheutuva ajan kuluminen ja niiden kustannukset.

- **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)**

Kyllä. Perustele: Kyllä

Ei. Perustele:

- **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole muistisairauden tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)**

Kyllä. Perustele:

Ei. Perustele: Oikeudet on rajattu erittäin tarkasti ja määritelty yksityiskohtaisesti. Toiminnallisuus on järjestelmätoimittajan näkökulmasta hankalasti toteutettava.

- **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).**

Kyllä. Perustele: Kyllä

Ei. Perustele:

- **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole muistisairaudesta tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).**

Kyllä. Peruste: Kyllä

Ei. Peruste:

- **Potilastietojen erityissuojauksen laajennus. Kannatatteko esitettyjä laajennuksia erityissuojaukseen?**

Kyllä. Peruste: -

Ei. Peruste: -

- **Muita kommentteja asetustalonnoksesta:**

1. Sosiaalihuollon osalta Asioiden rajausta koetaan asiakkaiden näkökulmasta hankalaksi. Asialla ei ole sosiaalipalveluita ja siksi asioita ei pystytä rajaamaan. Tietosuojan näkökulmasta tämä on haasteellista. Ratkaisuna ongelmaan olisi sosiaalipalvelun lisääminen Asian metatietoihin.
2. Asetuksesta puuttuu käyttöoikeus toimistosuhteisiin tukitehtäviin, esim. maksatusta hoitavat työntekijät (käyttöoikeudet asiakastietoon sosiaali- ja terveydenhuollon muut työtehtävät). Vai onko 22§ kohdan 3 tarkoitettu vastaavan tähän?